

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ: ІНТЕГРАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Овдійчук Лілія Миколаївна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови та літератури,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка С. Дем'янчука»,
lilia_regi@ukr.net

Сучасна професійна освіта майбутніх учителів української мови та літератури априорі має всі ознаки інтеграційного підходу на змістовому та діяльнісному рівнях. Інтегрування у навчальний процес інноваційних технологій є необхідністю, оскільки на межі тисячоліть усі сфери суспільного життя, зокрема й освітнього простору, перебувають у силовому полі інформатизаційних, технологізаційних та діджиталізаційних процесів.

Реформування вищої освіти відбувається на змістовому та діяльнісному рівнях і відображається на оновленні освітніх професійних програм, навчальних планів, на запровадженні індивідуальних траєкторій навчання та застосуванні інноваційних технологій. Очевидно що «розвиток системи освіти, її структура та компоненти повинні відповідати науковим, технологічним і соціальним цілям та напрямам розвитку як суспільства, так і інформатизації» [1, с. 132].

Виклики, спричинені пандемією COVID-19, спонукали ЗВО прискорено опановувати інформаційно-комунікаційні технології, оскільки виникла нагальна необхідність дистанційної форми навчання. Таким чином й в освітній галузі діє основний принцип, задекларований у Цифровій адженді України – 2020» про рівні можливості доступу до послуг, інформації та знань, що надаються на основі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ)» [5].

Особливості запровадження сучасних технологій у навчальний процес закладів вищої освіти, які готують бакалаврів спеціальності Українська мова та література, досліджували такі науковці: О. Кучерук, С. Караман, О. Караман, Н. Віннікова) [3].

На проблемі застосування інтеграційного підходу у професійній освіті майбутніх учителів української мови і літератури акцентували Л. Базиль, О. Лілік, О. Куцевол, Н. Романишина, О. Семенов.

Важливий аспект інтеграції у системі викладання та учіння – це поєднання традиційних та інтерактивних методів навчання, застосування інноваційних технологій у процесі вивчення літературознавчих дисциплін.

Сучасний викладач повинен оволодіти усім спектром новітніх засобів навчання, розумітися на процесах цифровізації й можливостях її застосування під час проведення занять зі студентами. «Відповідно, необхідні технології навчання, які у комплексі несли б у собі медійний, динамічний та емоційно насичений образ представника референтної групи, який презентує необхідну інформацію, гуманістичні цінності і творчий стиль мислення, а також образ самої інформації та, з іншого боку, можливість реального і самостійного її отримання і перетворення» [2, с. 12].

За період роботи у ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» авторкою цього дослідження накопичено значний досвід із використання інноваційних технологій під час викладання дисциплін літературознавчого циклу.

Насамперед акцент зроблено на особистісно зорієнтованому підході, за допомогою якого формуються індивідуальні якості студента і враховуються його особистісні зацікавлення, індивідуальна траєкторія навчання, психологічні особливості.

Інтегрування технології критичного мислення у навчальний процес під час вивчення історико-літературних, теоретико-літературних дисциплін, «Фольклору», «Дитячої літератури» важливе з точки зору формування у студентів критичного мислення.

Технологія критичного мислення реалізується за допомогою різних стратегій: «хмари слів», інтелект-карти, кейсметоду, кластера, фішбоуна, сенквейна, «Ромашки Блума» тощо. Формування критичного мислення у майбутніх учителів української мови та літератури можливе на основі аналізу та інтерпретації художніх текстів, наукових досліджень з літературознавства, першоджерел (епістолярію та мемуарної літератури). Завдяки застосуванню елементів цієї технології у здобувачів вищої освіти формуються інтелектуальні вміння високого рівня: усвідомлення та оцінка проблеми, висунання гіпотези, пошук вирішень, доведення чи спростування за допомогою аргументів, контраргументів й такі особистісно значущі якості як об'єктивність, неупередженість, толерантність до інших думок, визнання помилок.

Необхідність інтегрування інформаційно-комунікаційних технологій у процес вивчення літературознавчих дисциплін зумовлена сучасними тенденціями створення інноваційного середовища у ЗВО. Хмарні технології, система MOODLE, платформа MEET створюють нові можливості для навчання майбутніх учителів української мови та літератури і сприяє формуванню у них важливої загальної компетентності ЗК-8, «Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій» [4].

Авторська медіатека вміщує підбірку мультимедійних презентацій «Письменник як особистість» на Googl-диску, змістовим матеріалом яких є уривки з першоджерел (листів, спогадів про письменника, мемуарів самого митця, щоденникових записів). Візуальний ряд – це портрети (фото, живописні) письменника, дружини, друзів, а також документи, які засвідчують важливі життєві події, фото обкладинок книг, ілюстрації до творів тощо. ММП використовуються як ілюстративний матеріал на лекціях та практичних заняттях з історико-літературних курсів. Студенти мають доступ через лінки й самостійно опрацьовують матеріал за допомогою відповідного «Алгоритмом перегляду», який слугує допоміжним методичним орієнтиром у процесі підготовки до занять, виконання індивідуальних завдань. Окрім того на GOOLE-диску наявні завдання у GOOLE-формі, які допомагають проконтролювати рівень засвоєння знань та набутих умінь і навичок у процесі опрацювання конкретних тем або змістових модулів з виучуваних курсів. Зручність використання таких новітніх засобів

навчання поцінована майбутніми філологами, особливо під час дистанційного навчання.

Програму MOODLE було упроваджено в 2010 році у Міжнародному економіко-гуманітарному університеті імені академіка Степана Дем'янчука як платформу для контролю якості знань: окрім традиційної форми проведення екзаменів та заліків, було введено електронне тестування з усіх дисциплін для підсумкового оцінювання навчальних досягнень студентів. Проте вона набула свого розвитку в напрямі розробки дистанційних курсів.

Здобувачі вищої освіти можуть засвоювати лекційний матеріал, виконувати практичні, індивідуальні завдання, використовуючи електронні курси. Матеріалами цих курсів користуються студенти заочного відділення та студенти стаціонару, які з певних причин не відвідують занять (з причин хвороби тощо), а в період пандемії коронавірусу мають доступ усі здобувачі вищої освіти. У робочій навчальній програмі (силабусі) є таблиця «Студенту на замітку. Завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань», у якій розміщено зміст завдань для відпрацювання пропущених занять і не виконаних завдань, форми контролю, подано літературу та кількість балів, які можна набрати за тему.

Автором статті розроблено такі дистанційні історико- та теоретико-літературні курси: «Фольклор», «Дитяча література», «Теорія і практика контекстного аналізу художнього твору» і розміщено на сайті дистанційного навчання МEGУ.

Таким чином, інтегрування у навчальний процес різноманітних інноваційних технологій: інформаційно-комунікаційних, критичного мислення, особистісно зорієнтованої, сприяє формуванню у майбутніх учителів української мови і літератури загальних та предметних компетентностей, зокрема таких важливих як інформаційно-комунікаційна й інтеграційно-літературознавча компетентності.

Список використаних джерел

1. Бахмат Н. В. Нові можливості для педагогів в умовах діджиталізації освіти. *Передові освітні практики: Україна, Європа, Світ*: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Передові освітні практики: Україна, Європа, Світ» (Київ, 16-17 листопада 2019 р.). К.: Педагогічна думка, 2019. С. 132-134.
2. Берулава Г.А., Берулава М.Н. Инновационная методологическая платформа высшего образования. *Вестник Университета Российской академии образования*. 2012. №4. С.8–36.
3. Kucheruk O. A., Karaman S. A., Karaman O. V., & Vinnikova N. M. Using ict tools for forming professional competences of future teachers of the ukrainian language and literature. *Information Technologies and Learning Tools*. 2019. 71(3), 196-214. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v71i3.2814> (дата звернення 08.11.2021).
5. Освітня професійна програма 014 Середня освіта (Українська мова та література). 2018. URL: <http://www.megu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/OPP-2016-2018-uml.pdf> (дата звернення: 08.11.2021).
6. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний – 2020»). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року. URL: <https://uccci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>. (дата звернення: 08.11.2021).